

חייבין בערלה! כיון שהתרבו מ"את פרי" את הטפל לפריו.

והרי עוד קודם שהפרי נתלש מהאילן ה"נץ" כבר נושר הימנו ונמצא שכשהפרי תלוש ה"נץ" כבר אינו משמש לו כ"שומר", ואף על פי כן חייבים עליו משום ערלה, ומוכח שאף אם אינו שומר את הפרי בתלוש מכל מקום הוא נחשב עדיין כ"שומר" ואסור באיסור ערלה,

אלא אמר רבא: היכא אמרינן דנעשה להו

שומר לפרי — היכא דאיתיה בשעת גמר פירא, ומאחר שבשעת בישולו של הרימון עדיין ה"נץ" מחובר אליו לכן הוא נחשב כ"שומר" ואסור משום ערלה, אבל האי קפרם [קפריסין] ליתיה בשעת גמר פירא אלא הוא נושר בסמוך לזמן בישולו של הפרי לכן אינו נחשב כ"שומר" ומותר משום איסור ערלה.

מקשה הגמרא: **איני,** וכי משום שהשומר נושר מהפרי קודם בישולו כבר אינו נחשב ל"שומר"?

עיין שם.

ולא התבאר בדבריו מה אם כן הברכה הראויה להם. ונחלקו בזה רבותינו האחרונים. לדעת האבן העזר (ר"ב) כונת הרשב"א לומר שברכתם הראויה היא "בורא פרי האדמה" ככל דבר שאינו "עיקר הפרי" [כגון תמרות הצלף], ואולם המגן אברהם (שם סק"ז) הביין בכונת הרשב"א, כשם שעל גרעינים מרים [כגרעיני אפרסק וכדומה] שמיתק אותם וראויים לאכילה מבואר ברשב"א בהמשך דבריו שברכתם "שהכל", משום שלא לדעת כן נוטעים את האילן, כך יש לברך ברכת שהכל על גרעינים מתוקים מתחלה. [ומה שכתב הרשב"א בסוף דבריו שהטעם שמברכים שהכל הוא משום שלא לדעת כן נוטעים את האילן מוסב גם על גרעינים מתוקים שהוזכרו בתחלת דבריו]. ואמנם מסכים המגן אברהם, שלדעת הרא"ש כאמת יש חילוק בין גרעינים מתוקים מתחלה שברכתם "בורא פרי האדמה" לבין גרעינים מרים שמיתקם שברכתם "שהכל" [וכהבנת אבן העזר בדעת הרשב"א], וכן נפסק בשו"ע (ר"ב ס"ג) עיין שם במשנ"ב. ועיין בהרחבה בחברותא למסכת עוקצין.

ב. לדעת התוספות שגרעינים נחשבים לפרי,

הקשו האחרונים [עיין צ"ח, אבן העזר (סימן ר"ב) ביאור הגר"א (שם) ופרי חדש (שם)] מהמבואר במשנה במסכת ערלה (א-ח) שגרעינים אינם אסורים משום "רבעי", וכן מבואר במשנה במסכת עוקצין (ב"ב) שאינם נטמאים בטומאת אוכלים, ואם הגרעינים נחשבים לפרי מדוע לא יאסרו משום רבעי ככל פרי ומדוע אינם נטמאים בטומאת אוכלים. — ומשום כך הכריעו להלכה כדעת הרשב"א שהגרעינים אינם פרי וברכתם בורא פרי האדמה, שלא כדעת השו"ע שפסק כראשונים הסוברים שברכתם בורא פרי העץ. [ועיין עוד בעוללות אפרים (דין ו) ביאור מרדכי לגר"מ בנעט (אות ח') ובחזון איש (ערלה ג'ו, עוקצין ב"ט).

ג. לענין קליפות תפוז מרוקחים בדבש כתב המגן אברהם (ר"ג סק"ז) שכפי שמברכים על גרעינים "בורא פרי העץ" משום שנחשבים לפרי, כך יש לברך על הקליפות "בורא פרי העץ" משום שהקליפה היא חלק מגוף הפרי. ואולם הט"ז (ר"ד סקט"ו) חולק, וסובר שיש לברך עליהם "בורא פרי האדמה" משום שאינם נחשבים לפרי עצמו והטעם שאסרום באיסור ערלה הוא מדין "שומר" בעלמא.

דעה נוספת מצינו בעולת תמיד (ר"ג סק"ד)